

Abbatissa translatio a mitigata ad reformatam Familiam.

- 1 Mitigata Familia Abbatissa nec dare operam, ac ne pati quidem debeat ut ad reformatam Familiam Abbatiam nominetur, si hanc pater sibi valuerit fecerit esse, ut omnes huius posterioris Familiae observantias custodiat.
- 2 Nullum unquam Translatio Breve in ejusmodi facti specie concedit Pontifex, quin conditionem hanc possulet.

Q U E S I T U M.

Quaritur; an Monasterii, in quo sancti Benedicti mitior est Regula, Abbatissa possit tuta conscientia petere, atque adeo acceptare Abbatiam aliam ejusdem Ordinis, in qua viget ad juris apices magna Regula, quam custodire nec valet ipsa, nec vero vult?

Id etiam quaritur, an eadem Abbatissa posteriorum hanc Abbatiam consecuta possit tuta conscientia a stricta servanda Regula, infirmitatum suarum pretextu, ipsa se eximere, quin a Pontifice, vel ab ordinario suo Praelato dispensationem obtineat?

Ad quaestiones has duas in meliore lumine collocandas e re esse videtur esse in medium afferri clausulam Bullae translationis a Pontifice summo concessae, & pronuntiationis, quam ejusdem editit Officialis, ad quem Pontifex eam dederat, Ita porro Pontifex ad Officialem:

Discretioni tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus conficere sibi, quod in primo dicto Monasterio par vis ardeat, quomodo in Monasterio, seu alio regulari loco, in quo dicta N. professio est, seu ad quod translata fuerit, vigent observantia regularis.

Et infra in eadem Bulla: Et insuper ut eadem N. cum primam ad primo dictum Monasterium (reformatum) ut praefertur, transferret, illius possessionem assensu, illius regularis institutionis se conformet. Ita autem Officialis in Acto publicationis Bullae: Audivimus reseris sibi dignis, ex quorum depositionibus nobis constat in dicto Monasterio observantiam regularem vigere acriter, quam in Monasterio Monialium sancti N. cui dicta N. praef. Et infra Officialis translationis assensum addit: Et ea lege, ut postquam ad dictum Monasterium de N. dicta N.

T R I B U T A.

Tributorum occurrunt in Jure genera duo. Primum est personale, quod in singulos patresfamilias pro mobilium & immobilium bonorum, atque adeo industria ratione statuitur; diciturque *Tributum capitatis*; atque ita Caputatio, ut ita loquar, quae in Gallis solvitur, personale Tributum est (a). Nunquid alterum reale, atque illud est, quod ex singulorum hominum fundis percipitur, pro ipsorum proventus, nullaque persona possessoris ratione habita; quo spectant ea Juris verba: *omne territorium censatur*.

Solvenda sunt in conscientia foro Tributa, quaecumque sunt imposita pro cuiusque Status Constitutionibus; est id longe antiquissimum & in omnibus fere Statibus a Principibus sumitur; ei se subdidit Christus Dominus, qui D. Petro praecipit, ut illud Imperatorum (b) Exactoribus solvere ne cunctaretur, atque adeo tanquam maxime justum maximeque legitimum debitum Caesari solvendum publicam, atque Legibus (c) postquam docuit Fideles Imperatorum Statutis ac Legibus parere debere, in exemplum afferit Imperii Leges, quibus jubentur Populi tributum solvere, Opus habet Princeps pecunia publica, ut pacis ac belli tempore Statui prospiciat, atque ita pecunia haec ei contribuatur necesse est. Quomobrem tributorum ac vectigalium impositio & exactio iusta fit ex communi bono, & e Status rationibus necessaria. Ex harum porro contributionum necessitate ac iustitia illud conficitur, cogiturque, eos omnes, qui in tributum relati sunt, illud tanquam maxime legitimum debitum solvere teneri, & ad eandem solutionem iis omnibus modis, quos in quoque Statu Leges, & Consuetudines praescripserunt, adigi posse.

Quare qui temere ac sine causa se a tributo, quod solvere deberet, eximendos curant, tenentur publicum, vel singulorum, qui patiuntur, incommodum reparare; publicum damnatum est, quia si minus id quod deberetur, Regi solvitur, tanquam non valor, impositiones publicae, quae minores essent, augentur. Sepissime quidem fit, ut privati in Communitate damnum subeant, quia statuto loci Tributo, & nonnullis ab eo sibi caventibus, id quod si quidem solvere deberent, in alios Patresfamilias, vel in aliorum, quibus proinde onus additur, fundos rejiciendum. Nonne rationi consonum est ab iis reparari damnum illud, quod contra iustam Principis mentem universis aut singulis atulerunt?

(a) L. 1. de Muner. & honor. Munerum civilium quaedam sunt patrimonii, alia personarum.

(b) Matth. cap. 22.
(c) Roman. cap. 13.

C A.

Injustitia in Tributorum impositione.

- 1 Dominus, qui Praediorum suorum redditus auget, dant operam, ut Conducticibus sibi Tributorum minus imponatur, quam solvere tenentur, injustitiam admittit.
- 2 Conductores, & Collectores, qui in huius injustitia partem accipiunt, tenentur damnari, quod Parochia incelsis afferant, reparare, eandemque Dominus obligatio est.
- 3 Loci Parochus reus est absolvere debet, nisi quod hactenus auctoritate, damnatum reparant, & in posterum respiciant.
- 4 Nullus Superior eam potest adigere, ut contra propriam conscientiam illos absolvat.

Q U E S I T U M.

Parochia Dominus volens Incolas ignorare Regem Tributum in universo Regno imminuisse ipsis perclusit sua ipsius opera atque auctoritate factum fuisse, ut illi eo bono traherentur; in hoc eos errore detinet, tenentur aut quadrangentes libris reipia detrahit. Sed ut una manu recipere, quod altera concedere videbatur; nedum in pauperum solatium juxta Regis mentem, & naturalis aequitatis regulas tam laudabilem conferret, Conducticibus quinque suis eximem applicuit, prope totam sibi ipsi rursus vindicans, actis pro Tributorum diminutione locationibus.

Ne in hoc monopolio se prodit, perinde tamen votorum suorum damnetur, habet sibi deservientes Collectores duos, qui a duobus annis ejusmodi officio funguntur, ita ut Incolae nec alios eligere possint, nec eorum flagitia cognoscant; atque hi duo Collectores tenent locum Domini, unus in parochiis, in decimis alter.

Ut appareat, quorsum evadat ejus injustitia, animadvertendum venit Colonos eos quinque universos non nisi quinquaginta Tributi libras quotannis solvere; dum minus opulenti complures Incolae tributis plus solvant singuli, quam Coloni quinque universi. Sextus Villicus ne in Tributorum quidem album relatus est, quamvis trecentas locationis suae libras conferat; nulloque jure sui privilegio gaudeat, ut eximatur.

Collectorum unus, qui tribus collectivis Dominis fruitur, non nisi viginti septem libras solvit, cum centum solvere deberet; alter autem Collector, qui fundum ejus Parochie amplissimum atque optimum obtinet, minimo tributo subditur, tamen sexaginta saltem libras eundem solvere par foret. Ex hactenus dictis sequuntur tria.

Primum est; Incolae solvere Tributa Colonorum Domini, qui in suum proprium commodum eadem convertit, nedum Incolis ipsis subsidio sit suppositum, quod ille jactat, patrociniatum.

Alterum est; Colonos ipsos non minus reos esse, quam Dominum, & Collectores; neque enim peccant ex ignorantia; bona quoque fides nulla se prodit in eorum agendi ratione, una apparet in his aviditas, avaritia, laerique publico cum dispendio percepti studium, ac sollicitudo.

Tertium est, Villicos, Dominum, & Collectores, cum ipsi tantum Principis favore ad universae Parochiae levamen contributionis parte obligati, quin eos eximere possit exigua diminutio, quae Incolis expresse fit, quia quicquid sibi retinet, Communitati stripiantur.

Locum Parochus, cum de hoc abusu cumulatissime cognovisset, Dominum per litteras, & Complices oretenus cohortatus est, ut malum praeteritum repararet, & in posterum se corrigenter. Sed cum videret hanc praesentem significationem inutilem esse, edixit pro concione, ac fontibus declaravit, eos, ni respicerent, absolutione dignos non esse. Quod in causa fuit, ut Villici Parochum convenirent, ac dicerent aequae Regi ac Domino Tributum solvere paratos esse, dammodo hic quidem locationum pretium ratione habita diminueret, pre-

VECTIGAL EMPTIONIS AC VENDITIONIS CAUSA.

Galliae *Lodos*, & *ventes*, sunt vulgi vocabola, quibus designatur Dominicum jus, quod in Dominio gratiam Domino solvitur. Jus hoc adeo firmum & constans est, ut minime liceat ad frustrandos Dominos permutationis tractatus conungi; ita ut venditor id agere nequeat, ut tractatus, quem iniit, supprimatur in fraudem Domini, cui debetur venditionis jus, ejusque loco permutationis conventio ineat, ita praesertim, ut suo ipsius bono prior conventio subsistat, cujus nempe vi sibi suppetebat fortis proventus. Dominus de *Sainte Beuve* decidit, sciendum esse restitutionem Dominis, quibus propria jura venditionibus permutatione palliaris negata sunt. Decurrit id in Casu 90. tom. 2. in 8. Desinit in praecedenti casu, cum fundus privata scheda venditus est cum promissione Contractus Notarii manu firmandi, feudalia jura Domino deberi. Videri etiam potest Casus 91.

C A.

transierit, illius possessionem effectua, illius regularibus institutis se conformis.

R E S P O N S I O.

Theologiae Doctores Sorbonicae Familiae subscripti, qui aliam expositionem viderunt, existimant, Monasterii Ordinis sancti Benedicti, in quo mitigata Regula est, Abbatissam tuta conscientia petere vel etiam acceptare non posse translationem suam ad ejusdem Ordinis Abbatiam, in qua magna, quam late patet, Regula custoditur, cum eadem Abbatissa se infirmioreni assuet, quam ut eam Regulam servare valeat, ac ne id quidem in animo habeat; quia nempe Pontifex Abbatiam hanc ea tantum conditione concedit, ut translata Monasterii, in quod eam ipse transferret, Statutis sese conformet; & id quidem Juris est. Ita ei providet, ut Abbatiam hanc eadem conerret, si sciret Abbatissa ipsi non eam mentem esse, ut eam conditionem exequeretur, ac videret juxta Regulam, quae viget in Monasterio, in quod illa transferretur. Quomobrem Abbatissa, quae sine conditionis illius implende voluntate in eam Familiam migraret, tuta conscientia Abbatiam retinere non possit ex Regula, quam legimus in cap. *Commissa*, s. *Ceterum de elect.* 206. nisi mutata animi preparatione, ac deo assensu possit, eam eidem praescripta sunt; atque adeo assensu possit, eam secus legitime coram Deo provalam non assensu, quoniam ea tantum conditione Abbatiam ei Pontifex censuit, ut appareat ex excepto, quod ad Expositionis calcem occurrit, praeter quam quod, ut jam dictum est, id communis legis, sicuti conficere est.

Ad quaestionem alteram quod spectat; Abbatissa de qua agitur, in Monasterio, ad quod translata est, Regula absque Praelati sui permissione fecerit dispensare non debet, nisi forte subito morbo correpta ad eam coningere per tempus non possit; at si morbus diuturnior esset, Superiorem commoneo, facere teneretur, ut ab eo dispensationem obtineret, quae quidem in hac facti specie non in perpetuum esse possit, sed ad tempus. Haec quoque disciplina Lex communis Juris est, ut ex Bullis iis intelligimus, quibus novi Ordines, aut simplicia Monasteria a Summis Pontificibus eriguntur; semper enim in iisdem Bullis Superioribus conceditur facultas in Regula dispensandi, cum iis visum fuerit, Vide *Carnelitarum Bullam*.

Decisum Parisiis hac die 2. Januarii ann. 1680.
Aug. de Lamer.

tiam, inquam, quod iusto majus ideo susceperant, quod exigua Tributi publici pars sibi esset imposita.

Fassi sunt etiam ingenuae Tributi portionem, quam solvere, equo minorem, esse, seque posse ac debere majorem solvere; semper tamen ea conditione, ut Locationes imminuerent, atque aliter huic injustitiae renuntiare nollent. Et sane Locationes suas ad annos septem iisdem conditionibus innovarunt, futurum sperantes, ut aliquando Parochia Dominus, qua auctoritate ac dexteritate pollebat, silentium imponeret, eamque ad Sacramenta sibi tributis concesserit.

Jam ipsis proposuit Parochus, ut aliquam Tributorum partem solverent eorum ex Parochia, qui ceterorum gravissimum pondus subeunt, cujusmodi sunt pauperes mercenarii, qui plus quam eorum aliqui solvant, aut id Ecclesiae tribuerent, quod ultra tributi partem tam exigua se solvere debere crederent, aut Locationes suas quancumque remitterent, ut proximam peccati occasionem relinquerent. Verum illis omnino auscultare nolentibus, rogat Parochus, obtestaturque Sorbonae Doctores, ut ad has, quae sequuntur, quaestiones respondent.

I. An detecta, quantum quidem fieri potest, rerum, de quibus hactenus, injustitia, possit Parochus tuta conscientia reos nec se corrigere, nec praeterita mala reparare volentes absolovere; atque an Provincia Praefecto verbo tenus promittenti se, cum primum Tributa in capita distribuuntur, remedium malis hinc allaturum, acquirere debeat?

II. An si forte Parochus Conducticibus & Collecticibus absolutionem denegare debeat, adigi possit ab Ecclesiastico Superiore, ut eos contra propriam conscientiam, & eorum expositarum veritatem absolvat? Ejus Dominus, qui multum auctoritate & gratia valet, dubio procul et non parum negotiis faceret, ac fides ei major erit, quam Parochi, qui traductur ut imprudens, quod se iis injustitiis opponat, quas vulgus probat, ac tolerat, quamvis omnibus omnino Legibus adversetur.

R E S P O N S I O.

Theologiae Doctores subscripti, qui propositam facti speciem viderant, atque expendunt, existimant, verbalem Praefecti Promissionem, se nempe remedium malis, quae Parochia in Tributorum negotio pertulit, allaturum, impedimento esse non debere quominus Parochus tum quoad Parochia Dominum, tum quoad Villicos & Collectores necessarias circumspiciones adhibeat; quoniam promissio haec id mali non reparat, quod jam per eos contigit, qui ad injustitiam contulerunt, quique pecuniam, quam Dominus sibi sumpsit, restituerent tenentur. Si Dominus ipse non restituerit, id praestare tenentur Collectores, quia ad incommodum Parochiae importandum operam suam praesertunt, quo & Domino faverent, & sibi ipsi solatium quaerent, se ex parte Tributo eo liberantes, quod pro bonorum suorum ratione subire debebant.

Quoniam porro Parochus videt Colonos & Collectores ad bonam frugem redire nolle, ac nedum praeteritum malum reparant, injustas suas Locationes, nulla mentionum ratione habita, renovat, subscripti proinde censent eum debere absolutionem iis denegare, quoad solida poenitentiae signa dederint, iis ex Parochia, qui eus aequo gravius subierunt, restituentes, cum hoc tamen discrimine, ut Collectores quidem universam pecuniam, quam sibi Dominus arrogavit, restituerent tenentur, Conductores autem pro locationum suarum, ac Tributi, quod solvere debebant, ratione, facta hypothesi utroque his restitutionibus pares esse, illi quidem primum omnium Locationes solvere debent, quarum causa in ejusmodi injustitiis versantur.

Ad quaestionem alteram quod spectat; Parochus a nullo Praelato Ecclesiastico ad eos, de quibus agitur, propria conscientia repugnante, absolvendos adigi potest, quia Penitentiae Tribunal ad internum tantummodo forum refertur, de quo Superiores cognoscere omnino non debent.

Decisum in Sorbona hac die 24. Julii an. 1675.
Augustinus de Lamer.

C A S U S.

Restitutio.

1. Hares ejus, qui agri per privatam schedulam empti acquisitio- nem celavit, tenetur id Domino significare, sique propter Dominicalia jura solvere.
2. Non potest amplius agrum venditori reddere, quia ejus Titulus ab annis fore 20. eodem fruatur.
3. Non tenetur panam solvere, donec ad eam damnetur.

Q U E S I T U M.

Robertus an. 1682. agrum emit ab Artusio, & privata schedula emptionem firmavit, ne feudalia scilicet jura solveret. Ludovicus loci Dominus, in quo ager situs est, an. 1700. suis omnibus subditis mandat, ut sibi titulorum, quorum sui quique patrimonialia possident, exemplar, & declarationem exhibeat. Jacobus Roberti filius hac facti specie duo quaerit.

I. An possit factum, prout haecenus existit, occultum tenere, atque an id unum significans, se agrum a Patre hereditario jure accepisse, facta hypothese id Domino satis esse, teneatur adhuc Dominicalia jura reddere, atque adeo poenam solvere vel ante condemnationem?

II. Quod si haec duo incommoda vitare non possit, cum aeger haud tanti valeat, quantum solvendum esset, potestne Jacobus eum reddere venditori, qui pro eo censum solvet, perinde ac si venditus non fuisset? Illud ponitur tamquam certum, Domino semper ignotum fore, id agelli Robertum emisse, & annorum prope viginti spatio possidisse, tum quia

res parvi momenti est, tum quia nec Jacobus nec Artusius ibi degunt, ubi Dominus.

Rogantur humillime Sorbonae Doctores, ut super hac duplici facti specie quod sentiant, aperiant.

R E S P O N S I O.

Consilium Conscientiae subscriptum, ut duabus propositis difficultatibus occurrat, existimat:

I. Jacobum Roberti filium & haeredem teneri feudalia jura Domino solvere, declarationem proferat ut alios Subditos exhibere, adeoque id quod in antecessum eidem debetur, persolvere, nisi cum Domino conveniat, & aliquam remissionem obtineat.

II. Jacobus ut filius & haeres adstringitur alieno patris are, ac proinde debet id Domino solvere, de quo pater, agri, de quo sermo est, venditionem occultans eundem frustratus est, ne Dominicum videlicet jus persolveret. Non ergo satis est Jacobum declarare se agrum a patre accepisse, quia cum ille Dominum suum deceperit, ea sibi jura retinens, quae ob Domini titulum ei debebantur, teneatur ipse tamquam haeres eam obligationem implere.

III. Si haereditas in praesentia solutionem non aequat, id vero Robertum afficit, non autem Dominum, emptio & venditio consummatae sunt, per annos 18. Robertus possedit, non amplius venditio destrui potest, haereditate rejecta; faciendum est damnum Domini juris frustratione Domino illatum.

IV. Non tepetur Jacobus poenam solvere, nisi Judicis sententia interveniat; poena quippe non est subeunda, nisi adit Magistratus Judicium, aut sententia.

Decisum in Sorbona hac die 6. Septembris an. 1700.
G. Fromageau. G. Boves.

V E N A T I O.

Cum venationis nomine Belluarum insectatio veniat, sive ut ex Balistis igneis impetantur, sive ut canibus inquirantur; dubitari proinde non potest, quin honesta, & laicis hominibus utilis sit hac exercitatio, quippe cum Deus venandi & piscandi jus hominibus tribuerit, ut dicitur in capite primo Genesis v. 16. Itaque ex Romana Jurisprudencia venatio omnibus ad unum hominibus admissa fuit; at his temporibus in Gallia venationis jus Regum est, eoque nemo gaudere potest nisi Principe permittere. Qui primi apud nos regnarunt, adeo de venatione fure solliciti, ut referente Sancto Gregorio Turonense, Goranus Chandonem suum Cubicularium lapidibus obrui iusserit, quod in Sylva Valateni Eubalum occidisset. Ex Regum nostrorum Capitularibus Sylva sunt prohibita; in venationis negotio omnium vetustissima est Constitutio Caroli VI. atque alia in eandem rem occurrit Caroli VIII. in magno Consuetudinario; atque in praesentia ea tamquam certa regula habetur, reges in suis Regnis, & Dominos Jurisdicentes in suis Territoriis venationum prohibere posse, quia quod omnibus commune est, Principis potestate subest.

Quemadmodum porro temporales Principes possunt occupationem hanc suis subditis interdicere, ita Ecclesia Ecclesiasticis sibi subjectis id ipsum prohibuit; ac facile ostendi potest, Canones non de ea tantum venatione agere, quae Balistis igneis, sed de ea quoque, quae canibus exercetur. Ad primam quod attinet, Concilium Verberiense cap. 16. vetat, ne Clerici arma deferant. Concilium Metense an. 845. idem prohibet. Venatio ipsis est verita, tum conjunctim cum armorum gestatione, tum separatim, ut cum Ecclesia nixa auctoritate Sancti Ambrosii in Psalmum 118. & Sancti Hieronymi & Psalm. 90. de Elau loquentis, in Nannerensi Concilio pronunciat an. 1264. Quia in Canone continetur, nullum venatorem invenimus san-ctum, statimus, ut Praebati solliciti sint & intenti in puniendo Clericos venatores, & praecipue Presbyteros & Religiosos, de quibus majus scandalum generetur; & in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. Can. 15. Venationem & occupationem universis Clericis interdicimus. Ex Canonibus etiam constat canum venationem vitam esse in Senonensi Concilio: Vel venaticis canibus intendat, aut canes venaticos teneant & nutriant; & in Concilio Aquisgranensi: Aut canes accipitresve, aut aliud aliam venationem animal.

Objiciunt sane plerique Ecclesiastici venationem tantum clamosam, in qua ea, quae Vertagis fit, non continetur, a canibus interdicti; verum inepte faciunt, quia ex Canonibus, quos afferre est, constat omnia venationum genera iis vitata esse; neque venationem aliquam exercere, ex Lateranensi Concilio, venationem & occupationem; ex Senonensi, ne venationi & occupationi clamose; haec enim Concilia venationem a clamosa distinguunt, & utramque interdicunt; ex Aquisgranensi, ne ullum venationis genus exerceat; ex Canone, Elau venator; qui quidem de quovis genere venationis loquitur, & quam dant, in qua Elau se exercebat, non est sola dubio procul clamosa venatio.

Si igitur in Capitulo, quod Jurisdictione suprema media, & infima gaudet, Canonici venationi vacant, id nequeunt salva conscientia, quin contra canonicas regulas peccent; possunt ad id ministris uti, sed ipsi venari prohibentur. Non venabatur Episcopus, quod alicubi plena jurisdictione polleat; id ei quippe Canones vetant; nec suis juribus privabitur, si Ecclesia paruerit. Plura sunt utriusque sexus Monasteria, quibus in suis Territoriis plena suppetit Jurisdictio; nec visum tamen est eorum juribus quicquam damni importari, cum universim Religiosis omnibus vitatum est, ne venatum irent, & cum Religiosae clausura cohibita, atque ita e suis quoque Monasteriis egrediendi facultate privatae sunt. Quod si qui Religiosi secus faciunt, id malum est, quod in iis corrigendum, non exemplum, quod imitatione dignum sit, id quod ex subiecto casu ad Religiosos spectante luculentius patebit.

C A S U S.

Venatio Religiosis prohibita.

1. Venant Canones Clerici universi Secularibus & Regularibus, ne venentur eant, Canum, Accipitrumque adminiculo utentes.
2. Aliquando venari licet, quin Canes, & Accipitres adhibeantur, cum, id ad Balistam est necessarium, modo raro fiat, & sine scandalo.

Q U E S I T U M.

Joannes Abbas Regularis Familiae Ordinis Sancti Augustini exercitatioe opus habet; atque ut id aliqua cum oblatione faciat, semel ut bis in hebdomada venatum it cum venaticis canibus, & Petrum Religiosum ejusdem Familiae sibi socium adjungit. Non videtur id Scandalum esse, nec Incolarum sermone traduci. Paulus tamen, qui ejusdem Abbatiae Religiosus, & Petro a confessionibus est, quaerit, an, cum cum monerit venationem a canibus vitam esse, jure poleat ablationis eidem neganda, si id facere pergat; atque an verum sit Religiosum huic exercitatioe vacantem nullius peccati reum esse?

R E S P O N S I O.

Consilium Conscientiae subscriptum, expositione hac visa, censet in dubium vocari non posse, quin ex Ecclesiae regulis venatio tam secularibus quam Regularibus Clericis vetetur, cum canum & accipitrum ope fit: Omnibus servis, habet Caput Canonibus extra, de Clerico venatore, venationem & Sylvaticas venationes cum canibus, aut falcones habere interdicimus; & cap. Multa extra, Ne Clerici vel Monachi audent canes & aves sequi ad venandum, & omnibus quibuslibet causis interesse; ecclesia & his similia Ministris Altaris Dominis, necnon & Monachis omnino interdicimus, de quibus ait Apostolus: nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus. Exima Clementina de statu Monachorum vel Canoniorum Regularium in hanc rem aperta est; licet enim aliquod afferat, temperamentum quoad Monasteria, Sylvas & garenas habentia, ubi venari licet, cum hac venatio est utilis, vetat tamen Synodus in Religiosorum aut Canoniorum Regularium domiciliis canes esse, eoque venationi interesse: Nisi salus, vitaria, vel garenas proprias, vel jus venandi in alienis haberent, in quibus cunctis

vel fera alia forsas essent; quo casu hoc eis permittitur, dum tamen intra Monasteria vel domos, quas inhabitant, aut eorum clausuras venaticos canes non teneant, nec venationi praesentiam exhibeant personalem. Tridentina Synodus Sess. 24. c. 12. de reform. vetat, ne Canonici Ecclesiarumque Dignitates prohibitis venationibus operam dent: ab illicitis venationibus, accipitris, choreis, eborinis, lufibusque abstant. At non aliunde melius cognosci potest, quamquam venationes vitatae sint, quam ex capite, Episcopum, titulo de Clerico venatore, apud Gregorium IX. atque ex Clementina jam allata; possunt etiam consulti Auctores, qui hac de re scripserunt, sententes ob aliquam necessitatem, ut ad salutem tuendam abique gravi culpa Clericos venationi vacare posse, modo id raro fiat. Patrum, in cap. Episcopum ita sentit: putarim tamen eos non multum peccare, si rarissime hoc quandoque facerent causa recreationis. Dum dicitur textus, in hac voluptate sapinus deponus, &c. secus si rarissime & non causa voluptatis, sed causa necessitatis, puta ut excitarent appetitum propter morbum praecedentem. Innocent. in idem cap. Episcopum, secus si causa recreationis, vel acquirendi victum. Navarrus in hanc sententiam descendit de Regularibus, Commentar. 4. n. 26. Postquam enim in eos est investus, qui cum scandalo, magnoque strepitu in hanc oblationem incumbunt, quod cum est notabile, morisformis arbitror, addit: licet veniale tantum videtur, cum est parvum, arbitror autem, quod Regularis non peccat, si eadem causa necessitatis vel recreationis de licentia Superioris venerit, modo id sine scandalo faciat. Major in 4. dist. 14. conclus. 2. idem sentit. Sed quoniam inter hos Auctores convenit, opus esse necessitate, ut in hoc Religiosus aut Clericus excusetur, factus fore judicatur, ab iis alia occupatione saltem quaerit; neque enim ea absolute necessaria esse dici potest. Quare Abbas noster canibus venari non debet, multo minus id occupationem suam facere, singulis hebdomadis venationi vacans; est enim ea quoque ab allatis Auctoribus ad venationem permitendam requisita conditio, ut ei nempe vacetur ob necessitatem & raro. At si id liceret Abbati salutis causa, non potest Religiosus comite uti, cuius non eadem ratio. Itaque si monendus est a Confessario, cogendusque veniam ab Abbate petere, qui ei permittere nequit, ut canones venationem prohibentes violent. Monendus est & Abbas, si non licere canes alere, Clementina repugnante. Quod si Religiosus Abbatem suum venantem sequi pergat, a confessorio absolutione privandus est.

Decisum Parisiis die 6. Decembr. an. 1679.
Aug. de Lamoignon.

Vide Dictionarium D. PONTAS.

V E N D I T I O.

In eo est posita venditio, ut merx aliqua, seu res alia pro pecunia tribuatur; atque ita definitur Contractus, quo definiti certique pretii gratia rei dominium alicui ceditur. Contractus est, nempe conventio a Jure probata, per quam Emptor in Venditorem actione gaudet. Per hunc Contractum rei alicuius dominium ceditur, quia venditae rei dominium a Venditore ad Emptorem translaturum est; eo nempe differt a locatione venditio, quod in locatione nullo modo rei dominium transferratur, sed usus tantum. Denique dominium hoc certi ac determinati pretii gratia ceditur, quia ad hujus Contractus essentiam pertinet, ut venditae atque emptae rei definitum certumque pretium existat, sine quo Contractus hic subsistere omnino non possit. Pretium hoc pecunia constare debet, quia secus esset permutationis Contractus, ut Justinianus in Institutiis suis observavit (a).

Certum universim est, merces plures quam valent, vendendas non esse, quia cum emptio & venditio, inquit D. Thomas, communis utilitatis causa sint instituta, unius potius quam alterius commodo esse non debent. In iis ergo servetur aequalitas necesse est; ut proinde si pretium valore rei, aut res pretii valorem excedat, non existat aequalitas, quod in causa est, ut a justitia alienum sit, nullaque proffusa ratione liceat, rem plures vendi, vel minoris emi, quam valeat. De variis pretii generibus alibi dictum est, de pretio nempe legitimo, & naturali, de infimo, de summo, de medio. Vide Emptio. Afferendi sunt itaque Casus ii, in quibus res plures, quam valeant, vendi permittuntur.

Primus est, si quis merces vendat majore pretio, quam valent ipso venditionis tempore, quod eas eo quidem tempore vendere in animo non habuerit, sed eas potius servare ad illud usque tempus, quo vero simile putat eas tanti fore, quanti ab ipso in praesentia venduntur, vel etiam plures, easque non vendat nisi ab Emptore sollicitatus; hoc in casu pretium hoc licitum est, ut dicitur in cap. in Civitate de usuris. Quod si e converso Mercator eas tunc vendendi intentionem non habuit, vel non fuit verosimile, quo tempore eas vendere voluisset, tanti, quanti nunc vendit, vel etiam plures valituras; hoc in casu injuriam committit, quia non ideo plures eas vendit, ut damnum repararet, cui subsistit haud dilata mercium suarum venditioe.

Casus alter, in quo rem plures, quam valeat, vendi licet, est, dum quis emere vult alterius bonum, quod ipsi est admodum necessarium, ut proinde Venditor ea re privatus damnum pariat. Hoc in casu licet Venditori rem vendere plures, quam valet, ut sibi, quod patitur, damnum compenset. Quod tamen nihilominus intelligendum, cum Emptor Venditorem urget, sollicitatque; si enim ille rem venderet negotiorum suorum necessitate compulsus, plures, quam valet, vendere non possit, ut docet D. Thomas.

Non est porro damnandus Mercator, qui fere plures fide vendit, quam numerata pecunia venderet, qui-

(a) Lib. 3. Instituti, tit. 24.

que numerata pecunia mavult minoris vendere, quam pluris, dum fide vendit; quia hoc in casu haud ille lucri majoris animo fide venderet. Et Pontifex quidem cap. Consultit, de usuris eos tantum Mercatores condemnat, qui fide pluris vendant ea mente, ut majus lucrum percipiant; jam vero liquido constat Mercatores in propofita facti specie pluris non vendere, nisi ut jacturam reparet, quam fubit mercium suarum solutionem expectans.

EMPTIO. COMMERCIIUM. USURA.

C A S U S II.

Res pluris vendita praxextu fidei.

- 1 Dominus pluris, quam in frumentario foro valeat, frumentum vendere nequit, eo praxextu, quod fide vendat. 2 Quod excedit, restituere tenetur. 3 Ejus Agentes ac Villici ad commercium adeo injustam operam suam conferre non possunt. 4 Neganda eis est absolutio, nisi promittant se non amplius ejusmodi commercii participes fore.

Q U E S I T U M .

Domini cum negotiari non possint, suorum tamen Prediorum redditus procurare tenentur; itaque suis Agentibus, quorum est frumentum iis debitum recipere, & Horreis intendendum curare, mandant, ut congestas messes numerata pecunia, atque adeo fide vendant, ea lege, ut cautionem, vel aliam solutionis vadimonium Emptores exhibeant. Sed quia maturus inuit venditio hac, & quo tempore mercium melius est pretium, Emptores pro quoque modio duos telvse solidos ultra commuue ac publicum pretium dare coguntur.

Ad purgandum ejusmodi conventionem afferunt rationes hæc. I. Quia fide venditur, solutione ad sex menses, & nonnunquam ad annum dilata.

II. Quia quæcumque tandem circumspexiones adhibeantur, Emptorum multi solutionis tempore solvendo non sunt, nihilque profusus ex iis quidem percipiunt. Itaque contentantur iidem Domini se nec contra Justitiam, nec contra charitatem delinquere, contra Justitiam quidem, quia cum propria messis domini sint, eorum venditionem ad illud tempus differre possent, quo ex iis utpote carioribus id, quod mature ementent dant, saltem perciperent; nec magis, ut inquitur, contra Charitatem peccant, quia propriis Subditis, aliisque gratificantur, qui tunc alibi fortasse frumentum non inveniant; atque adeo tametsi pluris emant, quam ferat Fori ratio, se tamen Domino obstrictos fatentur, cujus humanitate & charitate fiat, ut ipsi libero tempore subsistere, & commodius vivere possint.

Admittit hi Domini se ne iis quidem, qui pecuniam numeratam, minori pretio frumentum vendere. Convenit ergo de pretio cum iis, qui fide frumentum emunt; tam ibi, inita obligatione, recipientes se certo elapso tempore soluturos summam N. . . . pro tot frumenti mensuris, quot iis Domini Villicis tradidit; qui quidem iis instat, elapso tempore, & subdit impensis, ni solverint.

Ajunt & illud hi Domini, cum omnis Contractus libero partium consensu contineatur, se quidem Emptoribus vim non inferre, ut pretium dent, quod postulant, eos vero lubent animo id exhibere; in quo nihil non rationi consonum est, cum Venditori liberum sit conditionem suam pro viribus meliorem facere, quemadmodum Emptori quoque liberam est ea a pretio tueri.

Postremo loco inquitur iidem Domini, ut se tueantur, se non ex indigentia frumentum vendere, sed ut minutis hominibus gratiam faciant, aliter quippe se illud non vendituros, sed dum quod postulant, ejus pretium foret, expectaturos. Duo inquitur, requiruntur, ut cogantur vulgari pretio frumentum vendere, si nempe necessitas urgeat, ac Magistratus, ut pauperibus prospiciatur, Horrea recludi præcipiat; aut si Magistratus ipse frumenti pretium definiat, quia tunc cum de bono publico agatur, privati commodi ratio cedere debet; at exceptis duobus hæc casibus, sibi jus esse suas messes vendendi quanti plurimam, nulla publici pretii ratione habita, præsertim cum eas ipsi in foro proflare nollant, sed Horreis inclusas vendere malint.

His omnibus positis, queritur ex Doctoribus;

I. An hi Domini curare possint frumentum suum duobus tribusve solidis quoque modio pluris vendendum, quam in foro valeat, quia tum sex mensium, adeoque anni spatium non sine magno jacturæ periculo solutionem expectant? Atque an illi propterea contendere possint, se nec in Justitiam, nec in charitatem peccare.

(a) Oltiensis in cap. Naviganti, n. 12. Deut. n. 11. Abbas n. 7. Joan. Andrea n. 6. in verbo tempore contractus. Innoc. verb. informata.

II. An Agentibus ita in Dominorum gratiam negotiantibus absolutio concedi possit? Atque an ipsi tuta conscientia possint eos pauperes homines ad frumenti pretium eo majus, quod in foro obtinet, solvendum adigere, vi obligationum, quas ab iis exportantur?

III. An cum id commercii longo temporis spatio exerceant, & restituere, & ab eo se recessuros promittere teneantur, ut Sacramentorum participes fiant, & absolutionem obtineant?

R E S P O N S I O .

Consilium Conscientie subscriptum, quod propofitam facti speciem propofitasque questiones vidit, existimat,

Quoad questionem primam, iis Dominis frumentum vendere non licere duobus tribusve solidis in mensuram ultra summam fori pretiam, quod nempe ab emptoribus solutionem expectent, & jacturæ periculum adfit. Quod si valeret ratio hæc, usura non amplius existeret. Abstam hunc proscriptum Caput in Choizate, de Usuris, quo mercem non licet pluris vendere, quam venditionis tempore valeat, nisi cum dubitari potest, an majus minuve quo tempore solvendum erit, ejus pretium futurum sit. Id ipsum definitum est eodem titulo de Usuris Cap. Naviganti: Ratio hujus dubii excusatur, qui panes, granum, vinum, oleum, vel alias merces vendit, ut amplius, quam tunc valent, in certo termino recipiat pro eisdem, si tamen ea tempore contractus non fuerat venditura. Quo loco Glossa explicans verbum Arbitratur, rem ita declarat: Ergo si coram offit, quod tempore solutionis plus valeant, usurarius esse confendus; usura nimirum reus est Mercator, qui ideo mercem suam carius venderet. Gravissimi quoque Doctores Caput hoc elidissent in eandem sententiam conspirant, docentque, Mercatores merces carius vendentes, quam valent venditionis tempore, quod præteritum se certo scire id eorum pretium solutionis tempore futurum esse, usura reum fore, ut ex (a) Oltiensis, aliisque licet intelligi. Et ratio quidem in promptu est; quod enim commune pretium excedit, spectari non possit; nisi tanquam lucrum ex mutuo, in quo nimirum usura omnino posita est.

II. Non est veritatis consentaneum posse quempiam, quanti vult, mercem suam vendere, atque propelli indigentia, & necessitate redditum suorum pretium metiri, atque augere, præsertim ad redditus eos quod atinet, qui ad victum sunt necessarii: Nam reus non prædit, inquit Layman cum Theologis, Jusque consultis, non ex privata unius, aut alterius hominis avaritia aut afectione, sed, ut dictum est, ex communi civium avaritia ac sensu accipienda sunt, juxta L. Prædit ff. Ad Leg. Falcidianam. Hinc illud consequitur, hos Dominos contra Justitiam peccare, dum frumentum pluris vendunt, quam in mundanis valeat; & rationem, quam allegant, se ad mundanas illud non mittere, sed in Horreis propriis vendere, nedum ejus carius vendendi jus iidem afferat, in causa potius esse deberet, ut ejus pretium imminuant, quippe quod & commodius vendant & sine impensis.

III. Cum usura contra Justitiam sit, qui ei cooperantur, mortaliter peccant, ac si nolint id commercii relinquere, iis neganda est absolutio. Agentes hi suam in id operam conferre non possunt, nec ab Emptoribus id exigere, quod justum pretium excedit. Domini porro qui ex ejusmodi male acquisitis bonis commodum percipiunt, quod ultra justum pretium est, restituere tenentur. Id usum in conscientia foro facere possant, ut ne præter id pretium, quod justum est, quicquam percipiant.

Decisum in Sorbona hac die 23. Julii an. 1686. Augustinus de Lamoet.

C A S U S II.

Census perceptus ex re fide vendita.

- 1 Quomam casu lucrum cessans census ex pecunia mutua percipiendi suspensus titulus sit. 2 Qui ita animo comparatus erat, ut permittit rationibus ex pecunia.

pecunia sua lucrum perciperet, si injustitiam esse cognovit ultra mutuum quicquam accipi, existimatur a restitutionis obligatione, cum in bona fide versatus est, nec inde ditior evasit.

3 Qui minus vendit pluris, quam emit, & solutionis sibi exhibendo tempus prescribit, non potest, elapso tempore, ab Emptore senu accipere, nisi eo profusus animo fuerit, ut solutionem in negotiationem conferret.

4 Quo demum casu Mercatores, qui lanas emunt minoris, quam valeat, quod eas emanat numerata pecunia, & quidem antequam sibi tradantur, id quod justo pretio deest, reddere debeant.

5 Qui gregem vendidit, ut perceptam pecuniam fenori daret, ignorans id non licere, non tenetur census ex restituere, quos in hac ignoratione, siquidem invincibilis fuit, bona fide consumpsit.

Q U E S I T U M .

Queritur primum omnium, an lucrum cessans a damno emergente seu junctum percipiendi aliquid ultra mutuum legitimus titulus sit? Qui Aletensium Casum definiunt, declarant lucrum cessans ab actuali quidem damno se junctum non posse, a probabili omnino non posse; ex quo consequens fieri videtur inutile esse questionem propofitam. Verum id inquiritur, an qui id unum damni patitur, ut ne, quod sperabat, lucrum percipiat, possit in hac facti specie plus, quam mutuum dedit, accipere, quidque concessi cum eo in eundem sit, tum ad præteritum, tum ad futurum tempus quod attinet. Ex una enim parte videtur id ei licere; I. Quia cum ea profusus sit usura ratio, ut unius mutui causa plus accipiat, quam datum fuerit, qui non ideo accipit, quod mutuum dederit, sed quod se probabili lucro privaverit, ejus injustitiae reus statuendus non est. II. Cum Doctores eos titulos indigitant, quorum gratia aliquid ultra mutuum percipi potest, lucrum cessans a damno emergente distinxerunt; quod si non fecissent, si omnino necesse fuisset, posterius semper cum priori conjunctum esse. III. (a) D. Thom. qui nonnullis in locis lucri cessantis titulum videtur explodere, negat opus esse, ut lucrum cessans, quemadmodum damnum emergens, æqualiter compensetur, idque ob incertitudinem.

IV. Glossa Juris Canonici in caput ec. & Cadurensis quædam Episcopi N. Pastoralis Epistola lucrum cessans tanquam a damni emergentis titulo distinctum admittunt.

Ex alia vero parte videtur ex lucro cessante legitimum titulum non oriri, nisi illud cum aliquo actuali damno conjunctum sit, & Legem postremam r. De Codicill. hic locum habere: non parandemque ratio videtur amittens debita, & lucra non exopere. I. In Jure Canonico ejusmodi titulus non occurrit.

II. Quia D. Thomas cum clare rejicit non solum 2. 2. q. 68. art. 2. sed etiam, & quidem clarius Oltiensis de usur. n. 42. alius 43. cap. antepenult. in verbis potest incidere damnum per accidens, quando scilicet ex pecunia ablata lucrum, quod intendebat, non acquiritur; & nihil aliud passus est damnum: dico sine prejudicio, quod lucrum tale non est restituendum ei, qui passus est dicitur hujusmodi damnum. Et in Opusculo, quod proxime præcedit, docet Mercatores non posse merces fide vendere ultra justum pretium, præterentes, si sibi pecunia numeraretur, eam sibi lucro fore, dilationis illius tempore, quam Emptoribus ad solutionem concedunt; qui casus est veri lucri cessantis a damno se juncti; hujusque rei gravem hanc ille rationem offert: alioquin omnes usurarii excusarentur. III. Alii Sancti lucrum cessans tanquam legitimum titulum non admittunt, nisi cum alteri conjunctus est, ut qui singula non profusus, cumalata juvent. Ita S. Raymundus eum probat. tit. de usur. §. 7. cum additus est fortis periculo: Possit tamen excogitari casus, in quo non esset usura ultra sortem accipere; puta cum ego voluisset emere, vel esse paratus emere certam mercem de pecunia, & tu propter nimiam instantiam scilicet cessare a tali emptione, adeo tu tibi mutuum em. & ego dico: volo, quod tibi reddas mihi tantum, quantum esset tibi habiturus de istis mercibus, si illic asserrem eas; recipio tamen in me periculum, ut supra dictum est; & hoc ideo, quia istud restituerem tanquam mercedem, quod licet ut supra §. Licet autem. IV. S. Antonius 2. 2. p. r. 1. c. 6. §. 1. videtur titulum hunc diversis verbis restipere, atque unum damni emergentis titulum probare: Damnum, inquit, non sustinet, nisi, quia cessat ex hoc sibi lucrum; sed idam damnum habuisset, si pecuniam in area servasset, & quia tibi non restitueret, & si negotiatus fuisset, periculis amitteret, sicut & lucrari; sed tunc tunc periculo, ubi in mutuo non subsistat. Verum si ex carentia pecunie mutua passus fuisset damnum, tunc cum oportuisset eum accipere ad usuram, hinc mutuum debet ei restituere. Videtur hic quidem S. Doctor c. 16. §. 12. lucri cessantis titulum confirmare; at id ex alia potius sententia facit quam ex propria.

II. Facta hypothesei lucri cessationem legitimum titulum esse; queritur, an habitualis dispositio lucri ex propria pe-

(a) S. Thom. 2. 2. q. 72. art. 3.

cunia justis rationibus percipiendi, (cujus quidem ita percipiendi occasiones perlepe offerre ponitur tanquam certam) si ultra mutuum accipi injustum esse innotuerit, satis hominem eximat ob obligatione restituendi id quoque, quod nondum consumptum est, aut id, quo ille factus est locupletior; sunt enim plurimi, quorum multi videtur ingenue agere, qui profiteantur, si scribissent se ex mutua pecunia legitime lucrari non possent, in lanis, aliisque mercibus negotiationis gratia, vel aliquibus fundis emendis eam fuisse collocaturos.

In eorum favorem dabitandi ratio duplex est I. Durius videtur id omnino restituendum esse, quod bona fide, eoque modo, qui permittit esse credebatur, est acquiritum. II. Qui mutuum dederunt, perceptis inde censibus ditiores non evaserant, quia si minus dedissent, aliqua alia ratione legitime, siquidem eam, quam inierant, ejusmodi non esse compensent, æquale saltem lucrum obtinissent.

Atqui videtur e contra titulus hic legitimus non esse; I. Quoniam approbati Auctores vix tanquam justum titulum lucrum cessans admittunt, cum adit actualis voluntas ex propria pecunia lucrandi, ac satis duceretur eam in negotiationem conferri, nisi charitas ad mutuum dandum impelleret. II. Nulla unquam usura fieret restitutio, cum nemo non Usurarius nunc temporis hac se ratione tueri conetur. III. Cassilla ipsi, qui ceteroqui mollores sunt, titulum hunc admittunt non audent, Bonacina sane de Contract. p. 3. par. 15. n. 9. rotundis verbis illum explodit. IV. Vere dici potest usuram acceptam esse, & quamvis non accipi potuerit, alio Contractu inito, id tamen non impedit legitimum lucrum. V. Vere dici nequit mutuum cessare esse lucrum moraliter certum, sed solum lucrum factum, seu potius passibile.

III. Facta hypothesei lucri cessantis titulum legitimum esse, queritur, an in hac facti specie ejusmodi fit: Mercator multos emittit, eoque plus quidem vendit, quam emit, justo tamen pretio, ad ejus solutionem sex dilationis menses ut annum concedit; elapso spatio solutionem petit animo pecunia in novi gregis emptione collocanda; sed cum solutionem obtinere non possit, census accipit denario sexto decimo.

Lucrum hoc tueri, inquitur, I. se, si pecuniam sibi debitam accepisset, gregem empturum fuisse, ex quo deductis expensis æque saltem lucratus esset, atque ita se censum non accipere ob mutuum, sed ob cessationem lucri & commodi, quod percipisset. II. Se per aliquod tempus bona fide ac sine scrupulo id lucri sumpsisse, quamvis se inde ditior factum esse fateatur.

Sed ei quidem obijciatur, I. Eam, tametsi solutionem obtinisset, & gregem emisset, omnino tamen quæ emisset, gregem nisi fide vendere non potuisset; atque adeo fere mutuum fuisse, ut ejus negotio mutui rationem haberet. II. Mercatores in vendendis mercibus ex pretio lucrari, quod si etiam ex dilatione lucrarent, eos perciperent esse lucrum duplex, quod redolere fœnus fenoris, non Civilibus tantum Legibus vetitum, sed ab ipsis quoque proscriptum Ethnicis, inter quos Aristoteles illud appellat fœnus passivum. III. Illam in eo saltem arguendum esse, quod non complerit Debitorem, qui habebat, unde solveret, quique repta voluisset, si in jus vocatus fuisset, aut coactus fundum tradere.

IV. Non desunt Mercatores, qui lanas ante tempus emant, & minus dent, quam valeat traditionis tempore; queritur, an id, quod a justo pretio deficit, restituere teneantur?

Ex una parte non tenei videntur; I. Quia Sorbonæ Doctores in Aletensium Casu decimi septimi solutione pronuntiant, Mercatores, qui ante tempus lanas emunt, in legitima negotiatione damnati patientes, dum se lucro privant, quod ex sua pecunia perciperent, potest aliquid sumere, quo damnatum compensent. II. Quia Venditores id injustum non reputant, ac proinde non sunt invitati, quo fit, ut ii quoque, quos non urget dura necessitas, ante tempus minoris vendant.

Hæc autem contra stant; I. Mercatoris purus putique titulus jus non asserit plus accipiendi, quam datum fuerit. II. Casus hic videtur improbatum in terminis a D. Thoma in Opusculo super prima difficultate laudato. III. Lucri cessantis titulus, quem unum ad censum percipiendum facti esse non est profusus indubitatum, hoc in casu ne fortis quidem apertus est.

V. Queritur, an qui locatum gregem mutuum factum videns, cum vendit ex amicum consilio, ut pecuniam fenori det, ignorans lucrum ex mutuo directe proveniens injustum esse, illud, in quo non est factus ditior, restituere teneatur?

In ejus gratiam dubitandi ea ratio est, quod ille in bona fide fuit, perinde ac ceteri, & in hac bona fide usus est ejusmodi censibus ad Provinciarum Præfatos laute excipiendo, ad suas filias ultra conditionem ormandas, ad filios nobilissimos educando, ad alias denique impensas faciendas, quas nec facere voluisset, atque adeo ne potuisset quidem absque iis censibus, e quibus nullum ei remanet emolumentum, quo ditior fiat.

At

